

پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (KMAI)

عبارت‌های زیر را بخوانید و یکی از گزینه‌ها مقابل آن را انتخاب کنید.

ردیف	عبارت	کاملاً موافقم	موافقم	نه موافقم و نه مخالفم	مخالفم	کاملاً مخالفم
1	سازمان سازوکارهایی برای خلق و اکتساب دانش از منابع مختلف مانند کارکنان و مشتریان و تجارب دارد.					
2	سازمان تبادل دانش و اطلاعات بین افراد و گروه‌ها را تشویق می‌کند.					
3	سازمان به کارکنان به خاطر دانش و ایده‌های جدید پاداش می‌دهد.					
4	سازمان سازوکارهایی برای ایجاد دانش از دانش موجود و تجارب جدید دارد.					
5	سازمان در برابر ایده‌های سازنده پاسخ مناسب داده و اسنادی برای مکتوب‌سازی دانش کارکنان در اختیار آنان قرار می‌دهد.					
6	سازمان سازوکارهایی برای جذب دانش از کارکنان، مشتریان و رقبا اندیشیده است.					
7	سازمان روش‌های مشخصی برای تبدیل دانش به برنامه عملیاتی دارد.					
8	سازمان خط مشی روشنی برای دریافت ایده‌های کارکنان دارد.					
9	سازمان خط مشی روشنی برای ثبت و روزآمد کردن دانش دارد.					
10	سازمان روندهای مشخصی برای طبقه‌بندی و دسته‌بندی داده‌ها به صورتی ترکیبی و چندمنظوره دارد.					
11	سازمان به پیشنهادات دانش محور بازخورد صحیحی می‌دهد.					
12	سازمان فرایندهایی برای بکارگیری دانش اکتساب شده از تجارب دارد.					
13	در سازمان انبارهای داده و امکانات سخت‌افزاری برای ذخیره دانش وجود دارد.					
14	سازمان از ابزارهای مختلفی برای ذخیره دانش افراد و کارکنان استفاده می‌کند.					
15	سازمان دانش اکتسابی را در قالب کتاب‌ها و دفترچه‌ها چاپ و منتشر می‌کند.					
16	راهکارهایی برای حق امتیاز و کپی رایت دانش ایجاد شده، وجود دارد.					
17	دانش سازمانی به نحوی است که کارکنان می‌توانند به سادگی از آن استفاده کنند.					
18	سازمان گزارشات زمان‌بندی شده برای کارکنان، مشتریان و ذی‌نفعان ارسال می‌کند.					
19	سازمان کتابخانه، مخازن داده و فرم‌های متنوعی برای نشر دانش دارد.					
20	در سازمان کنفرانس‌ها، سخنرانی‌ها و جلسات متعددی در زمینه نشر دانش وجود دارد.					
21	سازمان روش‌های متنوعی برای توسعه دانش کارکنان و ارتقا آن‌ها براساس دانش دارد.					
22	سازمان سازوکارهای روشنی برای محافظت از دانش در برابر استفاده غیرمجاز بیرونی و درونی دارد.					
23	سازمان از دانش در عرصه رقابت و حل مشکلات استفاده می‌کند.					
24	سازمان روش‌هایی برای تحلیل و ارزیابی دانش جهت ایجاد الگوهای جدید کاری دارد.					

بخش دوم: پایه‌های نظری پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (KMAI)

دنیای متغیر امروز ایجاب می‌کند که سازمان‌ها برای بقاء به دنبال ابزاری نوین باشند. یکی از ابزارهایی که می‌تواند سازمان‌ها را در تأمین این هدف یاری کند، مدیریت دانش است. مدیریت دانش فرایندی است که به سازمان‌ها کمک می‌کند اطلاعات مهم را بیابند، گزینش، سازماندهی و منتشر کنند و تخصصی است که برای فعالیتهایی چون حل مشکلات، آموختن پویا و تصمیم‌گیری ضروری است (پژوهان و امیرکبیری، 1390). در مدل مدیریت دانش لاوسون، مدیریت دانش دارای شش مولفه است (کوچکی و همکاران، 1391):

1. **تولید دانش یا دانش آفرینی:** در این مورد بسیاری از سازمان‌ها یک طرحی از دانش، داده‌ها، اطلاعات و مهارت‌های مورد نیاز داخلی و خارجی ایجاد کرده‌اند. مدیریت دانش موثر باید در شفاف سازی داخلی و خارجی فعال باشد. یکی از این ابزارها نقشه دانش است. نقشه دانش تخصص‌ها و دانش مورد نیاز افراد را با محل قرارگیری آن‌ها در سازمان مشخص می‌کند.

2. **کسب دانش یا جذب دانش:** این امر با ابزاری چون تلفن، ویدئو کنفرانس، اینترنت، اینترانت موثر است. سازمان می‌تواند دانش جدیدی را که خود نمی‌تواند توسعه بدهد را بخرد، به این صورت که با استخدام کارشناسان می‌تواند از تخصص و دانش آن‌ها برای رسیدن به اهداف سازمانی کمک بگیرد. یکی از راه‌های دیگر به دست آوردن دانش جدید، همکاری و مشارکت با سایر رقبا در حیطه کاری سازمان است تا بتوانیم از قوه ابتکارات سایر سازمان‌ها و موسسات استفاده نماییم.

3. **سازماندهی دانش:** در این قست تمرکز بر روی ایجاد مهارت جدید، خدمات جدید، نظرات بهتر و فرایندهای موثر است. در این میان، نکته دارای اهمیت این است که دانش فقط از تخصص سرچشمه نمی‌گیرد، بلکه از تجربه نیز به دست می‌آید. پس داشتن یک شبکه داخلی سازمانی و تسهیل در ارتباط بین افراد داخل سازمان با یکدیگر یکی از موارد کلیدی این مرحله است. در این امر استفاده از گروه‌های تخصصی، اختصاص جا و مکان برای تشکیل گروه‌ها، اینترنت، بررسی و مرور فعالیت‌ها بعد از اتمام آن‌ها، آموزش چندگانه افراد، استفاده از چت برای برقراری ارتباط می‌تواند موثر باشد.

4. **ذخیره دانش:** مزیت‌های رقابتی برای سازمان در هر زمان در دسترس نیست. دانش سازمان که یکی از مزیت‌های رقابتی سازمان است باید به روز، حفاظت و نگهداری شود. نگهداری اطلاعات، اسناد و تجارب، نیازمند مدیریت است. کدگذاری علاوه بر اینکه در توسعه دانش و اشتراک گذاری موثر است یکی از راه‌های حفاظت از دانش به شمار می‌رود.

5. **انتشار دانش:** تقسیم و پراکندگی دانش در داخل سازمان، پیش شرط حیاتی برای ایجاد اطلاعات و تجاربی است که سازمان می‌تواند از آن استفاده کند. در این امر استفاده از زبان واضح و روشن برای انتقال دانش، قرارداد دادن پاداش‌هایی برای به اشتراک گذاری دانش، حمایت فرهنگ سازمانی از اشتراک و انتقال دانش می‌تواند موثر باشد. سوال اساسی در این بخش این است که چه طور می‌توان اشتراک گذاری دانش را تسهیل کرد.

6. **کاربرد دانش:** توجه مدیریت دانش به این نکته است که دانش موجود در سازمان‌ها به کار برده شود تا بتواند به سود دهی سازمان منجر شود. متأسفانه مهم بودن و اهمیت بسیار دانش تضمین کننده اجرای آن در هر زمان در فعالیت‌های سازمان نیست. در این امر باید مراحل برای اندازه‌گیری دانش ضمنی و مهارت‌های در دسترس، موجود باشد. ترکیب وظایف روزانه با وظایف در ارتباط با مدیریت دانش، حمایت مدیران عالی و استفاده از دانش برای رقابت و افزایش کارایی موثر خواهد بود (کوچکی و همکاران، 1391).

بخش سوم: معرفی پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (KMAI)

پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون¹ (KMAI) توسط لاوسون² (2003) ساخته شد و دارای 24 ماده است. این پرسشنامه شامل شش مولفه است که عبارتند از: دانش آفرینی، جذب دانش، ذخیره دانش، سازماندهی دانش، بکارگیری دانش و انتشار دانش. نمره گذاری این پرسشنامه در یک طیف لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم است.

بخش چهارم: روایی و پایایی پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (KMAI)

پایایی این پرسشنامه توسط لاوسون (2003) به روش آلفای کرونباخ بررسی شد و آلفای کرونباخ کل این پرسشنامه 0/70 به دست آمد. همچنین آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس دانش آفرینی 0/84، برای زیرمقیاس جذب دانش 0/88، برای زیرمقیاس ذخیره دانش 0/87، برای زیرمقیاس سازماندهی دانش 0/86، برای زیرمقیاس بکارگیری دانش 0/80 و برای زیرمقیاس انتشار دانش 0/89 به دست آمد. همچنین روایی پرسشنامه با استفاده از روایی همزمان و سنجش همبستگی با سایر ابزارها مناسب گزارش شد.

روایی و پایایی این پرسشنامه در ایران نیز مورد بررسی قرار گرفته است. پورسلطانی زرنندی و ایرجی نقندر (1392) روایی این پرسشنامه را با استفاده از نظرات اصلاحی اساتید مدیریت و برنامه ریزی رشته تربیت بدنی مورد بررسی و تأیید قرار دادند. همچنین پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس 0/90 و برای زیرمقیاس دانش آفرینی 0/85، برای زیرمقیاس جذب دانش 0/72، برای زیرمقیاس ذخیره دانش 0/82، برای زیرمقیاس سازماندهی دانش 0/76، برای زیرمقیاس بکارگیری دانش 0/78 و برای زیرمقیاس انتشار دانش 0/86 به دست آمد.

¹ Knowledge Management Assessment Instrument (KMAI)

² Lawson

بخش پنجم: نمره گذاری پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (KMAI)

برای نمره گذاری این پرسشنامه ابتدا در هر زیرمقیاس به ترتیب زیر نمره بدهید:

- کاملاً مخالفم: نمره 1
- مخالفم: نمره 2
- نه مخالفم و نه موافق: نمره 3
- موافقم: نمره 4
- کاملاً موافقم: نمره 5

زیرمقیاس‌های این پرسشنامه به ترتیب زیر محاسبه می‌شوند:

ماده‌ها	زیرمقیاس
ماده‌های 1 تا 4	دانش آفرینی
ماده‌های 5 تا 8	جذب دانش
ماده‌های 9 تا 12	سازماندهی دانش
ماده‌های 13 تا 16	ذخیره دانش
ماده‌های 17 تا 20	انتشار دانش
ماده‌های 21 تا 24	بکارگیری دانش

منابع

- پژوهان، ایوب؛ امیر کبیری، علیرضا (1390). بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و استقرار مدیریت دانش (KM) در دانشکده مدیریت واحد تهران مرکزی. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت، 92 و 93، 71-90.
- پورسلطانی زرنندی، حسین؛ ایرجی نقندر، رامین (1392). ارتباط بین مدیریت دانش با خلاقیت کارکنان اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، 1 (1)، 73-73.
- کوچکی سیاه خاله سر، مروارید؛ قیومی، عباس علی؛ حسن مرادی، نرگس (1391). بررسی فرهنگ سازمانی (مدل کویین) با امکان پذیری استقرار مدیریت دانش در شرکت انتقال گاز ایران. مشاوره شغلی و سازمانی، 4 (12)، 101 – 124.
- Lawson, S. (2003). Examining the relationship between organizational culture and knowledge management (Doctoral dissertation, Nova southeastern university).